

Búcsúzunk...

Elhunyt dr. Szabó Kálmánné Caruha Vangelio (1940-2025)

2025. január 14-én reggel eltávozott közülünk dr. Szabó Kálmánné Caruha Vangelio, a görög közösség „Vangi nénije”. Halálával egy korszak zárult le közösségünkben. Életműve jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy idegenbe szakadt görög honfitársaink Magyarországon is megőrizhessék nyelvüket, kultúrájukat, identitásukat, és akik ezt vállalták, vallásukat is. Vangi néni nemcsak nyelvtanár és pedagógus volt, de irodalmár, újságíró, színházi rendező, néprajzkutató, valamint önkormányzatok és társadalmi szervezetek képviselője is. És még sorolhatnánk. Mindvégig fáradhatatlanul dolgozott közösségünkért, amiben betegsége sem akadályozta meg. Személyisége pótolhatatlan.

1940-ben született Görögországban, a Karditsa megyei Thrapsimi faluban. A polgárháború következményeként, 1949-ben került Magyarországra. Gyermekkorát *Beloianiszban* töltötte, ott végezte az általános iskolát is. Élete végéig szorosan kötődött a „görög faluhoz”, ifjúsági regényében és riportkönyvében (*Az Olimposztól Angyalföldig*, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 1969.; *Piros szegfűk és cédrusok*, Kossuth Kiadó, 1978.) is betekintést kaphatunk a falu életébe. A sárbogárdi gimnáziumban érettségizett, majd az ELTE Bölcsészettudományi Karának görög-történelem szakán diplomázott. Diákszerelmével, Szabó Kálmánnal 1962-ben kötött házasságot. Az ő munkásságuknak köszönhetően jöhetett létre 1975-ben az *ELTE Újgörög Nyelv- és Irodalom Tanszéke*, melyen egészen 1995-ig oktatott irodalomtörténetet és görög nyelvet. Az 1982 és 1995 közötti, a politikai emigráció megszűnésétől a nemzetiségi önkormányzatok megalakulásáig terjedő átmeneti időszakban Vangi néni és lánya, *Antigoné* ELTE-n működő nyelvtanfolyama a kevés nyelvtanulási lehetőség egyike volt.

Már az 1960-as évektől bekapcsolódott az emigráns egyesület munkájába. Az 1982-ben kulturális egyesületté alakult szervezetben egészen 1995-ig foglalkozott a kulturális feladatokkal, többek között a *Hel-lenizmus* folyóiratban is rendszeresen publikált.

1995-től új feladatok álltak előtte. A frissen megalakult *Görög Országos Önkormányzat* elnökhelyettese és egyben oktatási felelőse lett. Újraszervezte a magyarországi görög nyelvoktatást. 2003-ban, amikor államilag bevezették a kiegészítő nyelvoktató iskolai nevelési-oktatási formát, sok-sok nehézséggel szembesülve, de végigvitte a hazai görög nyelvoktatás intézményesítését és a Szkevisz *Theodorosz* elnökölte országos önkormányzat megalapította a *12 Évfolyamos Kiegészítő Görög Nyelvoktató Iskolát*, amelyben már államilag elismert bizonyítványt is kaphattak a gyermekek. 2013-ig az intézmény első vezetője volt. A nyelvoktatás egységes rendszerben zajlott az ország valamennyi helyszínén, ahol jelentősebb görög közösség élt.

Szintén oroszlánrésze volt a magyarországi görög nyelvű színjátszás felélesztésében. Kezdetben az iskola keretein belül indult újra a színjátszás. 2003-ban, hosszú évtizedek után a hazai görögység is anyanyelvű színdarabban jelentkezett a magyarországi nemzetiségek színházi találkozóján. Ez esetben tényleg nem túlzás a kijelentés: a semmiből teremtette újra a görög nyelvű színházat, amatőr színészekkel (köztük közéleti személyiségekkel, akik szintén szerepeket kaptak az első színdarabban). Igazi összmunka volt, amely Vangi néni pozitív személyiségét is megmutatta. Kiváló humorérzéke volt, amely segítségével még a nehéz pillanatok is képes volt átvészelni. Mindenkiel tudott dolgozni, ha a másik fél részéről is volt fogadókészség.

1995-ös indulásától 2007-es megszűnéséig tevékeny munkatársa volt az országos önkormányzat *Kafeneio* című folyóiratának. Szépirodalmi írásai, az általa válogatott és közölt művek hiánypótlók voltak a görög

irodalomra szomjazó hazai közönség számára. Számos műfordítás kö-
tődik a nevéhez. Szintén állandó munkatársa volt a *Magyar Rádió görög
nyelvű adásának*.

1995-től 2011-ig a Fővárosi Görög Önkormányzat tagja volt, de nem
feledkezett meg szűkebb lakóhelyéről sem, sokáig az *angyalföldi helyi
görög önkormányzatban* is képviselőként dolgozott. A '90-es években
népszerűek voltak az általa is szervezett *Dagály utcai görög estek*.

Drága Vangi néni! Köszönünk mindent, amit a magyarországi gö-
rögiségért tettél, személyedet nem leszünk képesek pótolni, de mun-
kásságodból még évtizedekig meríteni fogunk – búcsúzik a magyaror-
szági görög közösség, legyen Neked könnyű a föld!

Görög Intézet

*Caruha Vangelio 2003-ban az Or-
szágában vette át a Kisebbségért
díjat, egyidőben a BARÁTSÁG szer-
kesztőségével, melyben ő és családja
is szerzőként publikált.*

*Szerkesztőségünk is megrendülten
búcsúzik osztozva a hazai görög kö-
zösség fájalmában!*

Tóth Árpád

Március

A ritkás ágak zöldjén átveti
A messzi nap a sűrű sugarat,
Mint végtelen aranysodronyt, egy égi
Vezeték dús hálózatát, s a fák
Zsonganak, mint sínmenti nyurga póznák,
Ha rajtuk szárnyas, forró hír repül:
A földnek a Tavasz telefonál...

És reszket a liget, mint zsenge szűzlány,
Feszül ezer kis lombkeble keményen,
S a város, ez a bús, tüdőbeteg
Gyári munkás is mozdul: karjait,
A vézna gyárkéményeket kinyújtja,
Beszippantja a távol illatot,
És mámoros, gyulladt dalokba kezd.

Ó, gyúlt világ! ó, drága március!
Rügyek, szerelmek, forradalmak
Évadja, – a villámló ablakokban
Celzius-létráját riadva kússza
Az izgatott, rab higany-szál: a vén,
Húló világnak újra láza van:
Trilláz a fényben reszkető magas
Tűzfalak közt, mint furcsa és kemény
Rigóhang, egy inas-száj szurtos füttye,
S rekedt autótülök, biciklicsengés,
Sikoltó sín, trappos paták alatt
Az utcakő gránit feleselése,
Harang, rikkancsok, anda zongorák
Skálája a politúros homályból
S az emberi lélegzés halk zenéje
Szédülten szaporázza ritmusát...

Ó, most minden zugát e messzi gömbnek:
Tág tengerek zöld ínyü habtaréját,
Folyók parallel partját, ifju erdők
Testén az átnyilalló édes allét,
A földeken a millió barázdát
És minden városok sűrűn rakott
Ragyogó ház-sorát valami vad vágy
Feszíti szét, mint megszámlálhatatlan
Gigászi fogsort, felvonagló ajkat,
Hogy vélük a setét föld felrikoltsa
Örök dacát a titkos végtelenbe:
Ó, élet, élet, élet, Március!

S konok trónusán reszket a Halál.

1919